

Stilstaan bij bewegen

Pleidooi voor verwondering, tegen vliegcultuur

Laatst vroeg een vriend me of ik nog eens naar Afrika zou gaan. Ik dacht daar over na en kon me geen identiteit inbeelden om Afrika te bezoeken. De typische toerist? Een vluchtende exotist? Vrijwilliger, liefdadige of voyeur? Ik zag me niet als mezelf naar Afrika gaan en zou daar verloren rondlopen, want de cultuur en het klimaat zijn compleet anders. Dan zou ik zijn als een vis op het droge, of een landrot in het water. Wie heeft daar wat aan?

Tekst: Ruben Voets
Illustratie: Britta Bolte

Ik woon in Afrika. Mijn straat is overwegend bewoond door Somaliërs, wat een fijne boel is. 's Avonds zitten ze buiten op straat en babbelen ze heel luid en ze lachen heel veel. Ze lopen elkaars huizen in en uit. Die zijn verbonden met een wirwar van draden die de Afrikaanse informatie via schotels moeten opvangen en naar binnen voeren. In plaats van broeken dragen ze rokken met kleurrijke motieven. In mijn naïeve gedachten hebben ze in hun land geen telefoon, deuren en lampen. Hun deuren staan altijd open, ook in de winter. Hun lampen branden altijd, ook waar ze slapen, en ze bellen erg luid en lang terwijl hun linkerarm alles verbeeldt wat ze zeggen. We glimlachen vriendelijk naar elkaar, slaan soms een babbeltje maar we blijven vreemden voor elkaar. Niets drijft ons dichter, dus lijkt het mij ironisch om naar Afrika te reizen. Veel mensen reizen om zichzelf beter te leren kennen. Dat wordt vaak op feestjes besproken in erg clichématige bewoordingen. Dan moet ik altijd even weg naar de nachtwinkel om tabak en spirituele healing. India, Cambodja en Zuid-Amerika zijn goede plaatsen

om jezelf te vinden, versta ik uit al die gesprekken. Voor het geval je jezelf ergens kwijt bent geraakt.

Vroeger heb ik zelf nog gereisd in Afrika en Zuid-Amerika. In Afrika zat ik op het dak van een organisch lemen 'kasteeltje'. Ik zag de melkweg en er sprong een bidsprinkhaan in mijn haar aangetrokken door de petroleumlamp. Ondertussen legde Doudou de betekenis van een terugkerende nachtmerrie uit. Zo'n mooi moment had ik nooit tussen de pattatenvelden kunnen beleven. Het is interessant om vanop de savanne aan je rijwoning te denken. Het idee van jijzelf en je omgeving kan helemaal veranderen vanuit een nieuw blikveld. Ernstige vragen over je identiteit rijzen naar boven. Dat heet dan een cultuurschok, een effect dat onze blik kan verruimen. Als ik echter het tempo zie waarin vluchten worden geboekt naar bestemmingen met ronkende namen, leg ik gemakkelijk associaties met kicksport, verslaving, kortweg escapisme. Ik snap niets meer van mezelf als ik te veel met vreemde blik naar mezelf kijk. Het helpt om mijn geestelijk doolhof te relativiseren en te

navigeren, maar verhelderend voelt het niet. Bovenop de chronische identiteitscrisis hou ik het graag eenvoudig.

Met het verglijden van de tijd groeit de ruimte die wij bevatten. Eerst ontdekken we de baarmoeder, dan thuis, dan de straatjes naar school, bakker en nonkel. Later het dorp, omliggende dorpen en de meest nabije stad, dan volgt eventueel een verre studentenstad. Voor veel mensen voelt België aan als een groot dorp. De meeste steden heb je al eens bezocht, je kent de tussenliggende dorpen, hebt een vaag idee van de loop van de rivieren. Later maak je waarschijnlijk reizen naar Frankrijk, Italië en andere Europese landen. Veel later verkleint die ruimte weer. Mijn grootmoeder is omringd door Sanseveria's, parachute-plantjes, Ficus en Chinese munt. Haar blik rust hele dagen op de tuin waar bloemen groeien en de mussen spelen rond het drinkbakje. Haar horizons zijn kruinen van berk en wilg. Ik denk dat ze onder het gras kan zien en voorbij de horizon kan kijken, want ze praat nog steeds vol verwondering over het panorama en het leven van mussen. Als haar ogen doven zullen ze misschien het steriele plafond van een kamer in een rusthuis zien. Haar ogen zullen gesloten zijn in de zeshoekige architectuur van een kist, met dezelfde verhoudingen tegenover het lichaam als een baarmoeder. Grootmoeders ruimtebeleving lijkt me een mooie spiraal van bewustwording in de ruimte, die zich eerst naar buiten ontplooit en dan weer in zichzelf keert. Nu katapulteren we onszelf veel en snel ver weg. Daardoor slaan we tientallen landen over, we weten niet wat er tussen ligt, het suist ons onverschillig voorbij. Zo verliest onze geest het anker in de haast. Daar is het om te doen,

even ontsnappen als het anker een keten wordt.

Stel dat een natuurlijke ruimtebeleving spiraalvormig beweegt, dan trekken we met onze vliegende verplaatsingen snijlijnen door deze spiraal. Later thuis zijn er splinters van onze geest verspreid in Nepal, Thailand en Peru. Deze splinters (beelden, verlangens, gedachten) die geënt zijn op achtergelaten gebied vinden daar geen punt van bevestiging, hun lichaam is het aan 1000 kilometer per uur afgetrapt. Ze zoeken krakend hun weg terug naar het hoofd waarvan zij ideeën zijn. Rond ons hoofd spannen elastieken die de splinters weer willen samentrekken. De zetel lijkt te klein, de wereld te groot en het hoofd trekt. Plots wordt elke stad van België een boerengat, worden de straten saai, is België een kutland met een belachelijk klimaat. Frankrijk is de moeite niet, de koffies te klein. Na

een tijd gaan de reisverslagen over het sanitair, over de prijs van het eten en het verkeer. We kijken niet meer zoals kinderen. Onze ogen hebben te veel gezien en zijn alles moe.

Hoe meer reizen, hoe softer de cultuurschok. Plekken worden ingericht als postkaarten en selfie-achtergronden, cultuur en authenticiteit wordt aangebracht met lakverf, de gevels zijn binnenkort polyurethaanschuim. We krijgen een cultuur van poseurs en toeschouwers, een theater met als dubbele bodem een kassaschuif. Iedereen vindt toerisme lelijk en niemand is een toerist. Als een penseel lopen we over alle kleuren van het tablet, en langzaam mengt het magenta, het cyaanblauw en het lila tot een doffe toon.

Een ander nadeel is de CO₂-uitstoot.

Wat iedereen weet maar weinig mensen bezighoudt, wat ik weiger te begrijpen. Voor mensen die graag kleinkinderen willen lijkt deze uitstoot mij een relevant nadeel. Een redelijk conservatieve beenhouwer zei me eens dat groen-stemmers de grootste voetafdruk hebben. Terwijl anderen naar de plaatselijke kroeg gaan, naar zee, de Ardennen en Frankrijk, vliegen de alternatievelingen de oceaan over, ze zien de wereld graag anders en moeten allicht ver gaan om dat te kunnen zien, zo zei hij. Ik vond dat best wel grappig. Stilstaan bij de dingen, je mag dat gerust letterlijk nemen. Reisbureaus zouden beter slechts kinderlijke verwondering verkopen.

En ik sta op de verhoogde berm van een verlaten station. In de grijze motregen bewonder ik de kraaien in de populieren en zie hoe een hond zijn territorium afbakent.

Mijn heerlijk fucking België.